

1

Habar n-am dacă povestea mea este destul de măreață ca să treacă drept o tragedie, deși, fără îndoială, s-au întâmplat o mulțime de porcării. E categoric o poveste de dragoste, cu toate că partea asta n-a început decât pe la jumătatea porcăriilor, iar în acel moment îmi pierdusem deja nu numai băiețelul de opt ani, ci și casa și studioul din Sydney unde fusesem cândva celebru, atât cât poate spera un pictor să fie la el acasă. Era anul în care ar fi trebuit să primesc Ordinul Australiei – de ce nu? uitați-vă doar cui îi e acordat. În loc de asta însă, mi s-a furat copilul, iar eu am fost jupuit de avocați la divorț și apoi întemnițat pentru că am încercat să-mi recuperez cele mai bune lucrări, care fuseseră declarate „bunuri comune“.

Când am ieșit din închisoarea Long Bay, în primăvara înnegurată a lui 1980, am aflat că urma să fiu expedit de urgență în nordul statului New South Wales, unde, chiar dacă urma să n-am nici un ban de cheltuit pentru mine personal, se presupunea că-mi voi putea permite, dacă o lăsam mai moale cu băutul, să pictez lucrări mai mici și să am grijă de Hugh, fratele meu de o sută de kilograme și cu probleme.

Avocații, dealerii și colecționarii lucrărilor mele își uniseră forțele ca să mă salveze. Cât erau de buni și de generoși! N-aveam cum să recunosc că mă săturasem până peste cap să am grijă de Hugh și că n-aveam chef nici să plec din Sydney, nici s-o las mai moale cu băutura. Cum n-aveam tăria de caracter să spun adevărul, m-am complăcut în a porni pe calea pe care o aleseseră pentru mine. În Taree, la trei sute de kilometri nord de Sydney, am început să scuip sânge într-un lighean de motel. Doamne-ajută, m-am gândit, nimeni nu mă mai poate obliga să fac nimic de-acum încolo.

Dar n-a fost decât pneumonie și până la urmă am supraviețuit.

Jean-Paul Milan, cel mai important colecționar al lucrărilor mele, a fost cel care a pus la cale planul conform căruia eu urma să am grijă pe gratis de o proprietate de-a lui de la țară, pe care încerca de un an și jumătate să o vândă. Jean-Paul era proprietarul unui lanț de cămine de bătrâni, care au fost ulterior anchetate de Comisia pentru sănătate, dar îi plăcea și să picteze, iar arhitectul îi proiectase un studio al cărui perete dinspre râu se deschidea în sus, ca o ușă rabatabilă de garaj. Lumina naturală, după cum mă prevenise atât de dulce chiar în timp ce-mi oferea darul, era puțin verzuie, un „cusur“ care se datora bătrânilor pini australieni ce mărgineau râul. Aș fi putut să-i spun că toată tărașenia asta cu lumina naturală e o prostie, dar iar mi-am ținut gura. În acea primă seară petrecută în libertate, la o cină deprimantă din cauza absenței vinului, luată împreună cu Jean-Paul și soția lui, am fost de acord că e tragic că am întors spatele luminii naturale, luminii lumânărilor, luminii stelelor, că e adevărat că vizionarea pieselor Kabuki era mult mai satisfăcătoare la licărirea

lumânărilor și cel mai bine era să privești tablourile lui Manet în lumina unei ferestre prăfuite, dar la dracu' – lucrările mele aveau să trăiască sau să moară în galerii și aveam nevoie de 240 de volți de curent alternativ de încredere ca să-mi pot face treaba. Îmi era acum sortit să locuiesc într-un „paradis“ unde puteam fi sigur că nu voi avea parte de așa ceva.

După ce ne-a cedat casa cu atâta generozitate, Jean-Paul a început imediat să-și facă griji că aveam să i-o distrug, într-un fel sau altul. Sau poate că adevăratul alarmist era soția lui, care mă prinsese odată, cu mult timp în urmă, că îmi suflam nasul mucos în șervetul de la masă. În orice caz, la doar șase dimineți după ce am ajuns la Bellingem, Jean-Paul a dat buzna în casă, trezindu-mă. A fost un șoc urât din toate punctele de vedere, dar mi-am mușcat limba și i-am făcut o cafea. Apoi, preț de două ore, l-am însoțit în jurul proprietății ca un câine, notându-mi toate tâmpeniile pe care mi le spunea în carnet, un volum vechi legat în piele, la care țineam ca la ochii din cap. În el îmi însemnasem fiecare amestec de culori pe care îl făcusem din momentul primei mele așa-zise expoziții de succes, din 1971. Era un tezaur, un jurnal, o mărturie a declinului și a căderii, o istorie. Scaieții, a spus Jean-Paul. Am scris „scaieți“ în frumosul meu caiet. De tuns gazonul. Notat întocmai. Copacii căzuți în râu. Drujba Stihl. De uns niplurile de pe lamă. Apoi a fost ofensat de tractorul parcat undeva în josul casei. Grămada de lemne era în neorânduială – l-am pus pe Hugh să o clădească ordonat, în forma pe care o prefera Jean-Paul. În cele din urmă, am ajuns împreună cu binefăcătorul meu în studio. Și-a dat jos pantofii de parcă voia să se roage. Am făcut și eu același lucru. A ridicat ușa rabatabilă dinspre râu și a zăbovit

vreme îndelungată contemplând pustietatea și vorbind – pe cuvânt că nu fabulez – despre nenorociții de *Nuferi* ai lui Monet. Picioarele lui erau foarte frumoase, le mai observasem și altă dată, foarte albe și cu talpa arcuită. Avea în jur de patruzeci și cinci de ani, dar degetele îi erau drepte ca ale unui bebeluș.

Deși avea vreo douăzeci de cămine de bătrâni, Jean-Paul nu prea era genul care să se dea în vânt după atingeri; cu toate acestea, acolo, în studio, și-a pus mâna pe brațul meu.

— Te vei simți bine, Butcher.

— Da.

A privit în jurul încăperii lungi și înalte, după care a început să-și târșâie picioarele alea perfecte, de om bogat, pe suprafața fină a podelei. Dacă ochii nu i-ar fi fost atât de umezi, ar fi arătat ca un atlet care se pregătește de vreo cursă științifico-fantastică.

— Lemn de satin, a zis el, nu-i așa că-i ceva deosebit?

Se referea la podea, care era într-adevăr frumoasă, de un gri deschis, ca piatra ponce. Era de asemenea un lemn rar de pădure tropicală, dar cine eram eu, un delincvent condamnat, să mă leg de chestiuni de etică?

— Dacă ai ști cât te invidiez, a spus el.

Și așa mai departe – ce vreau să spun e că am fost docil ca un labrador bătrân care trage vânturi în tăcere lângă sobă. Aș fi putut cerși niște pânză, și mi-ar fi dat-o, atâta doar că ar fi vrut și un tablou. Și tocmai la acel tablou, cel pe care nu aveam să i-l dau, mă gândeam în acel moment. El nu știa, dar îmi mai rămăseseră cam unsprezece metri de doc, ceea ce însemna vreo două lucrări înainte să fiu nevoit să folosesc masonită. Am sorbit încet din berea fără alcool pe care mi-o adusese în dar.

— E bună, nu?

— Zici că-i adevărată.

Apoi, în cele din urmă, au fost date ultimele indicații, făcute toate promisiunile. Am stat în fața studioului urmărindu-l cum își hurducă automobilul închiriat peste grătarul care împiedica vitele să iasă în drum. Când a ajuns la asfalt, a izbit fundul mașinii de șosea, după care a dispărut.

Un sfert de oră mai târziu eram în Bellingen, prezentându-mă indivizilor de la magazinul din sat. Am cumpărat niște placaj, un ciocan, un ferăstrău de mână, un kilogram de șuruburi Sheetrock de cinci centimetri, douăzeci de becuri incandescente de 150 W, douăzeci de litri de vopsea Dulux neagră și tot atâta albă, și pe toate acestea, plus alte mărunțișuri, i le-am trecut lui Jean-Paul în cont. După care m-am întors acasă să-mi amenajez studioul.

Ulterior, toată lumea avea să se oripileze pentru că, vezi Doamne, *distrusesem* podeaua cu șuruburile, dar nu văd cum altfel aș fi putut fixa placajul peste ea. Categorie n-aveam ce face cu podeaua așa cum era. După cum știa toată lumea, eram acolo ca să pictez, iar podeaua atelierului unui pictor trebuie să fie ca un loc de sacrificiu, străpunsă de scoabe, dar și îngrijită, măturată, frecată, spălată după fiecare întrevedere. Am întins linoleumul gri ieftin peste placaj și l-am dat cu ulei de in până ce a început să miroasă ca o *pietă* proaspătă. Dar de lucrat tot nu puteam lucra. Nu încă.

Arhitectul premiat al lui Jean-Paul proiectase un studio cu un tavan înalt și arcuit, pe care l-a întins cu cabluri de oțel asemeni coardelor unui arc. Era o adevărată minunăție, și am atârnat de cabluri o grămadă de becuri incandescente, ceea ce a cam anihilat și eleganța

designului, și lumina verzuie care venea dinspre pini. În pofida acestor îmbunătățiri, cu greu se putea imagina un loc mai nepotrivit pentru a face artă. Era infestat de gângăni ca o junglă, iar insectele se lipeau de vopseaua mea Dulux, însemnându-și agoniile prin cercuri concentrice. Și bineînțeles că ușa aceea imensă constituia o invitație deschisă pentru drăcoveniile alea. M-am întors la magazin și am luat pe credit trei aparate din acelea cu lumină albastră care îi căsănesc pe nenorociți, dar vreo mare diferență nu s-a simțit. Eram înconjurat de păduri subtropicale, de nenumărați copaci și insecte încă nenumite, decât de mine – pizdă ce ești, rahatule –, care îmi sabotau netezimea curățată și dată cu șmirghel a lucrării de care mă apucasem cu atâtea sacrificii. Ca să mă apăr, am pus sită pentru muște, dar bucățile nu erau destul de late, așa că, în disperare de cauză, am comandat pe credit o perdea de mătase cu scai pe margini, și de-a lungul ei, pe jos, am pus un sac de pânză groasă cu nisip. Perdeaua era albastru-închis, iar sacul, un maro ruginiu. Micii sabotori cădeau acum în pânțelece acela mătăsos și nădușit și mureau cu miile seară de seară. Îi măturam în fiecare dimineață când curățam podeaua, dar am păstrat câțiva de model, pur și simplu pentru că desenul mă relaxa, și mă așezam deseori la masă, mai ales când rămâneam fără vin, și îmi umpleam încet caietul cu atente reproduceri gri ale cadavrelor lor frumoase. Vecinul meu, Dozy Boylan, îmi mai spunea uneori cum le zice.

Până pe la începutul lui decembrie, fratele meu Hugh și cu mine eram complet instalați ca îngrijitori și ne aflam tot acolo în mijlocul verii, când în viața mea s-a deschis un capitol nou și interesant. Transformatorul de pe șoseaua Bellingen fusese lovit de trăsnet, deci iar

nu mai aveam lumină bună la care să lucrez, așa că-mi răsplăteam binefăcătorul înfrumusețându-i terenul din fața casei, tăind cu o săpăligă scaieții din jurul panoului cu anunțul DE VÂNZARE.

În nordul regiunii New South Wales, ianuarie e luna cea mai caldă și mai umedă. După trei zile de ploaie torențială, terenul era îmbibat, iar când am dat cu săpăliga, am simțit între degetele de la picioare noroiul călduț ca rahatul. Până în acea zi, pârâul fusese limpede ca de cleștar, un curs stâncos rareori mai adânc de jumătate de metru, dar surplusul de apă care n-a mai putut fi absorbit de pământul saturat transformase pașnicul pârâu într-o bestie umflată: galbenă, involburată, invadatoare, crescând rapid la șase metri, înghițind limba largă de teren inundabil a peluzei din spate și întinzându-se și spre partea de sus a malului pe marginea căruia austerul studio era cocoțat înțelept, dar nu infailibil, pe niște piloni de lemn. De aici, de la trei metri deasupra pământului, puteai să ieși până aproape de râul înfuriat ca pe un ponton. Când mi-a prezentat casa, Jean-Paul numise această platformă instabilă „Șopârlă“, referindu-se la acele șopârlițe australiene care-și abandonează cozile când se întâmplă vreun dezastru. M-am întrebat dacă își dăduse vreodată seama că întreaga casă era construită pe un teren inundabil.

Nu eram în exil de prea multă vreme, vreo șase săptămâni poate, și țin minte ziua aceea pentru că am avut parte de prima inundație și pentru că Hugh s-a întors din vecini aducând în haină un pui de câine de cireadă australian. Era deja destul de greu să am grijă de Hugh și fără această nouă complicație, chiar dacă adevărul e că nu-mi dădea întotdeauna bătăi de cap. Uneori era atât de al naibii de deștept, atât de coerent, iar alteori doar

un idiot care gemea și spunea numai tâmpenii. Uneori mă adora, zgomotos, pasional, ca un copil cu perciuni căruia îi pute gura. Dar în ziua sau chiar clipa următoare, deveneam Liderul Opoziției și mă pândea printre tufele de cameleon sălbatic, se năpustea asupra mea, mă tăvălea violent prin noroi, sau în râu, sau printre dovleceii bondoci de vară. Numai de un cățeluș drăguț n-aveam nevoie. Îl aveam pe Hugh Poetul, pe Hugh Criminalul și pe Hugh Idiotul Savant, care era mai greu și mai puternic decât mine și, odată ce mă puneam jos, nu-l puteam controla decât îndoindu-i degetul mic ca și cum aș fi încercat să îl rup. Nici unul dintre noi nu avea nevoie de un câine.

Am tăiat rădăcinile la vreo sută de scaieți, am crăpat niște eucalipt rășinos, am aprins focul în soba care încălzea apa pentru vana japoneză și, dându-mi seama că Hugh dormea și cățelușul dispăruse, m-am retras pe Șopârlă ca să privesc culorile râului și să ascult cum se rostogolesc bolovanii pe sub pielea învinețită și umflată a acestui capăt de lume. Mi-a atras atenția rața vecinilor, care era purtată în sus și-n jos de valurile șuvoiului galben, în timp ce eu simțeam cum platforma se cutremură ca un catarg de iaht la un vânt de treizeci de noduri.

De undeva se auzea lătrând cățelușul. Probabil că fusese întărâtat de rață, sau poate se credea el însuși o rață – scenariu care mi se pare foarte plauzibil acum, dacă stau să mă gândesc. Ploaia nu se potolise câtuși de puțin, iar tricoul și pantalonii scurți îmi erau learcă, și mi-am dat seama dintr-odată că aveam să mă simt mult mai bine dacă le dădeam jos. Așa că stăteam acolo, surd la cățel, ceea ce nu-mi stătea în fire, ghemuit în pielea goală, ca un hipiot, deasupra șuvoiului care se umfla, un măcelar, un fiu de măcelar, minunându-mă că mă aflam la cinci

sute de kilometri de Sydney și atât de neașteptat de fericit în ploaie, iar dacă arătam ca un wombat masiv și păros, cu atât mai bine. Nu că eram neapărat într-o stare de extaz, dar m-am simțit, pentru un moment cel puțin, eliberat de agitația mea obișnuită, de amintirea plină de melancolie a fiului meu, de furia că trebuia să pictez cu rahatul ăla de Dulux. Preț de șaiszeci de secunde, am fost chiar aproape împăcat, dar apoi două lucruri s-au întâmplat în același timp și deseori m-am gândit că primul a fost un soi de prevestire căreia ar fi trebuit să-i acord atenție. N-a durat decât o clipă: cățelușul, purtat rapid prin fața mea de torentul galben.

Aveam mai târziu să văd în New York un om aruncându-se în fața metrului. În secunda asta a fost. În secunda următoare n-a mai fost. Nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Nu știu ce am simțit în cazul cățelului, dar nu a fost nici pe departe ceva atât de simplu precum milă. Incredulitate, bineînțeles. Ușurare – că nu mai exista cățelul de care să am grijă. Furie – că va trebui să fac față suferinței exagerate a lui Hugh.

Nu-mi amintesc ce intenționez, dar am început să mă lupt cu hainele ude și așa se face că, din întâmplare, puteam vedea clar, în fața studioului, poarta principală unde, la vreo douăzeci de metri de grătarul de oprit vitele, am zărit al doilea lucru: o mașină neagră, cu farurile aprinse, scufundată până la osii în noroi.

N-aveam nici un motiv rezonabil pentru care să fiu furios pe potențialii cumpărători, atâta doar că momentul era prost și, fir-ar să fie, nu-mi convenea să-și bage cineva nasul în treburile mele sau să-și permită să-mi judece pictura sau felul în care aveam grijă de casă. Doar că eu, fostul artist renumit, nu eram acum decât îngrijitorul,

așa că, după ce m-am vârat cu forța înapoi în hainele ude și neplăcut de lipicioase, am luat-o încet și plescăind prin mocirlă spre șopron, unde am pornit tractorul. Era un Fiat și, cu toate că diferențialul zgomotos mi-a nenorocit rapid auzul, am rămas cu o afecțiune ridicolă pentru bestia aceea galbenă. Coccoțat pe spinarea lui, la fel de caraghios în felul meu ca Don Quijote, m-am îndreptat spre împotmolitul meu vizitator.

Într-o zi mai frumoasă, poate c-aș fi observat creasta Dorrigo care se înălța la o mie de metri deasupra mașinii, ceața care se ridica din străvechile tufișuri netăiate, norii proaspeți gonind în văzduh în trombe puternice de aer cald pe care orice planorist le-ar fi simțit în stomac, dar acum munții erau ascunși și nu puteam vedea nimic dincolo de gard și de farurile puternice. Geamurile Fordului erau aburite, așa că și de la o distanță de doar zece metri n-am putut distinge nimic altceva în interior în afară de contururile etichetei – Compania de închirieri auto AVIS – lipite pe oglinda retrovizoare. Ceea ce mi-a confirmat că persoana era un cumpărător, așa că m-am pregătit să răspund cu politețe aroganței. Am însă tendința de a mă ofusca, iar când din mașină n-a ieșit nimeni să mă salute, am început să mă întreb ce fel de rahat din Sydney își închipuia că putea să-mi blocheze distinsa cale de acces și apoi să se aștepte să-l servesc. Am coborât din tractor și am izbit cu pumnul în capota Fordului.

Timp de aproape un minut nu s-a întâmplat nimic. Apoi a pornit motorul și fereastra aburită a coborât, dezvăluind o femeie cam la vreo treizeci de ani, cu păr de culoarea paiului.

— Sunteți domnul Boylan?

Vorbea cu un accent ciudat.